

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Идентификациона
налепница

ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ

SRP

СРПСКИ ЈЕЗИК
КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК

DRŽAVNA MATURA ŠK. GOD. 2021./2022.

SRP.49.SR.R.K1.28

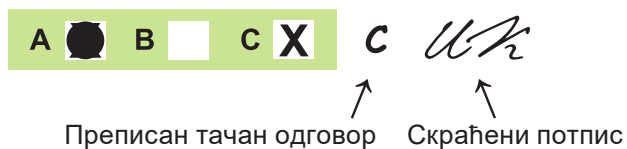

49672

Начин означавања одговора на листу за одговоре:

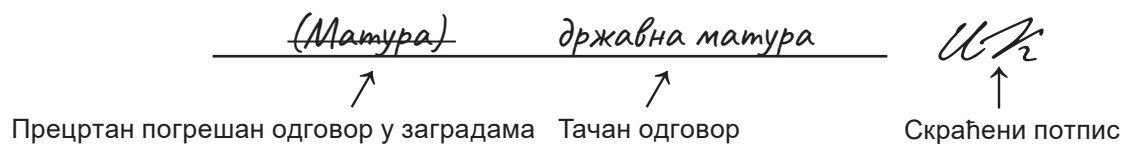

Начин исправљања грешака на листу за одговоре:

Преписан тачан одговор Скраћени потпис

Начин исправљања грешака у испитној књижици:

Прецртан погрешан одговор у заградама Тачан одговор

Скраћени потпис

ОПШТА УПУТСТВА

Пажљиво прочитајте сва упутства и следите их.

Не окрећите страницу и не решавајте задатке док то не одобри водитељ испитне просторије.

Налепите идентификационе налепнице на све испитне материјале које сте добили у сигурносној кеси.

Испит траје **90** минута.

Испред сваке групе задатака наведено је упутство за решавање. Пажљиво га прочитајте.

Пишите читко. Нечитки одговори ће се бодовати са нула (0) бодова.

На 2. страници ове испитне књижице приказан је начин исправљања грешака. Приликом исправљања грешака потребно је ставити скраћени потпис. **Забрањено је потписати се пуним именом и презименом.**

Користите искључиво хемијску оловку која пише плавом или црном бојом.

Када решите задатке, проверите своје одговоре.

Желимо Вам много успеха!

Ова испитна књижица има 28 страница, од тога 4 празне.

I. Књижевност

Задаци уз полазни текст

Задаци вишеструког избора

У следећим задацима од више понуђених одговора само је **један** тачан.

Тачне одговоре треба да означите знаком X на листу за одговоре.

Тачан одговор доноси један бод.

Задаци од 1. до 9. односе се на полазне текстове.

Нечиста крв

(одломак)

А оно – шта је било? Сасвим друго. Сада никако није могла да се отресе њега, оца, његових оних поцепаних постава на хаљинама, његовог зноја од неопраног одела и оног његовог лица; оног страшног, мртвачког гласа, који није молио, него који се губио и мро у његовим унезвереним устима, због срамоте и стида што мора пред њом, својим чедом, Софкицом, да се сада открива, и да оно што не би казао ни самој смрти – њој мора да исповеди и каже, а то је: да се нема ни хлеба, а камо ли што друго и о чем другом да се мисли, друго што жели...

А што је најгоре, знала је да је, после ове његове исповести и његова понижења пред њом, између ње и њега све свршено. Он никада више у њеним очима неће бити онај њен велики татица, ефенди-Митица, и зато никада већ неће смети да је погледа, још мање са њом да се пошали, насмеје, помилује је, а камо ли да се испред ње поносно, раздрагано креће, и још тражи да га она, поштујући га, двори и услужује.

После овога, све је то нестало. Зна он да ће јој од сада увек бити на терету, пошто га она собом, жртвујући себе, својом удајом, и одржава у животу, и зато ће јој увек бити тешко на души када га види. И зато ће је он стално избегавати. И кад баш буде морао, због света, с њоме да говори, увек ће му бити у гласу нечега плачног, прекорног, што га је дотле гонила, да се толико пред њом понизи и сав открије у свој својој наготи и тиме изгуби у њеним очима све што је имао и брижљиво чувао.

Борисав Станковић

1. Кад ће ефенди-Мита разговарати са Софком?

- A. Никад више.
- B. Сваки пут кад га она посети.
- C. Кад околности буду то захтевале.
- D. Кад једно од њих пожели разговарати.

(1 бод)

2. Шта значи да је ефенди-Мита рекао Софки „оно што не би казао ни самој смрти“?

- A. Мита је грдио и псовао Софку.
- B. Мита се уплашио Софкине близине.
- C. Мита је оставио Софки своје богатство.
- D. Мита је искрено разговарао са Софком.

(1 бод)

3. Због чега је између Софке и ефенди-Мите „све свршено“?

- A. јер се ефенди-Мита запустио
- B. јер ће Софка одселити у друго село
- C. јер се ефенди-Мита стиди пред Софком
- D. јер Софка одбија да двори ефенди-Миту

(1 бод)

Сунцокрети

У тужном оку сунцокрета,
Што немо прати неба блудње,
Ту су све жеђи овог света,
Сва неспокојства и све жудње.

Шуме у страху свом од мрака:
„Бог је помало све што зâри;
И светлости је једна зрака
Мера и цена свију ствари!...

Све је што живи на дну тмине
С проклетством немим на свет пало –
Све што не гледа у висине,
И није једном засијало!...”

С истока краљи, обучени
У тешко злато, стоје плачни;
И жреци сунца, наспрам сени
Просјачки вапе у час мрачни.

Те тужне очи сунцокрета
У мом су срцу отворене –
Али су сунца крај света,
И тихо слазе мрак и сене.

Помреће ноћас широм врти,
Двореди сјајних сунцокрета,
Али ће бити у тој смрти
Сва жарка сунца овог света.

Јован Дучић

4. Зашто су сунцокрети уплашени?

- A. јер долази ноћ
- B. јер почиње зима
- C. јер долазе краљеви
- D. јер су изгубили веру у бога

(1 бод)

5. У којем је од наведених стихова исказано поистовећивање лирског субјекта са сунцокретима?

- A. „Ту су све жеђи овог света, / Сва неспокојства и све жудње”
- B. „Те тужне очи сунцокрета / У мом су срцу отворене”
- C. „Али ће бити у тој смрти / Сва жарка сунца овог света”
- D. „У тужном оку сунцокрета, / Што немо прати неба блудње”

(1 бод)

6. Шта је од наведеног метафора за сунцокрете?

- A. тужне очи
- B. неба блудње
- C. с истока краљи
- D. светлости зрака

(1 бод)

О подели и постању народних умотворина (одломак)

Све су наше народне пјесме раздијељене на пјесме јуначке, које људи пјевају уз гусле, и на женске, које пјевају не само жене и ђевојке него и мушкарци, особито момчад, и то највише по двоје у један глас. Женске пјесме пјева и једно или двоје само ради свога разговора, а јуначке се пјесме највише пјевају да други слушају; и зато се у пјевању женски пјесама више гледа на пјевање него на пјесму, а у пјевању јуначкије' највише на пјесму. Јуначке се пјесме данас највише и најживље пјевају по Босни и по Ерцеговини, и по Црној Гори, и по јужним брдовитим крајевима Србије. По тим мјестима и данашњи дан готово у свакој кући имају по једне гусле, а по једне особито на стану код чобана; и тешко је наћи човека да не зна гуђети, а многе и жене и ђевојке знаду. По доњим крајевима Србије (око Саве и око Дунава) већ су рјеђе гусле по кућама, но опет мислим да би се у сваком селу (особито с лијеве стране Мораве) по једне могле наћи. У Сријему пак и у Бачкој и у Банату гусле се данас могу виђети само у слијепаца (па и они морају учити у њи' ударати, и многи не пјевају пјесама него само богораде уза њи'), а други би се људи врло стидили слепачке гусле у својој кући објесити; и тако по тим мјестима јуначке (или, као што се туда већ зову, слепачке) пјесме нико други и не пјева осим слијепаца и по Бачкој ђекоји' жена (које без гусала пјевају). (...)

Ђекоје су пјесме тако на међи између женскије' и јуначкије', да човек не зна међу које би и' узео (...)

Оваке су пјесме наличније на јуначке него на женске, али би се тешко чуло да и' људи пјевају уз гусле (већ ако женама), а због дужине не пјевају се ни као женске, него се само казују.

Вук Стефановић Караџић

7. Како Вук Стефановић Караџић дефинише песме „на међи“?

- A. песме које се певају уз гусле
- B. песме које се певају као женске
- C. песме које више личе на женске него на јуначке
- D. песме које су на граници између женских и јуначких

(1 бод)

8. Које се од наведених песама највише певају у Босни и Херцеговини?

- A. јуначке песме
- B. песме на међи
- C. обредне песме
- D. обичајне песме

(1 бод)

9. Како се најчешће изводе женске песме?

- A. Слепи певач их богоради уз гусле.
- B. Народни певач их пева уз тамбуру.
- C. Песме се казују без музичке пратње.
- D. Певају их и младићи и девојке углас.

(1 бод)

Задаци без полазног текста

Задаци вишеструког избора

У следећим задацима од више понуђених одговора само је **један** тачан.
Тачне одговоре треба да означите знаком X на листу за одговоре.
Тачан одговор доноси један бод.

10. Која врста народних лирских песама тематизује небеску свадбу и рођење звезде Данице?

- A. обичајне
- B. породичне
- C. митолошке
- D. посленичке

(1 бод)

11. Како се зове стилска фигура непосредног обраћања лирског субјекта некоме?

- A. анафора
- B. асонанца
- C. апострофа
- D. алитерација

(1 бод)

12. Која се од наведених дефиниција односи на новелу?

- A. кратко прозно дело које најчешће приказује само један догађај
- B. обимно прозно дело с развијеном радњом и већим бројем ликова
- C. кратак говорни облик којим се језгровито исказује нека животна поука
- D. дело написано у дијалошкој форми, намењено извођењу на позорници

(1 бод)

13. Како се зове врста песме која садржи лирске, епске и драмске елементе и завршава трагично?

- A. поема
- B. балада
- C. елегија
- D. романса

(1 бод)

14. У којој етапи драмске радње долази до преокрета?

- A. у епилогу
- B. у перипетији
- C. у експозицији
- D. у кулминацији

(1 бод)

15. Пажљиво прочитајте стихове из народне песме „Женидба Милића барјактара”:

„Још нариче Милић барјактаре:
‘Чарна горо, не буди јој страшна!
Црна земљо, не буди јој тешка!
Вита јело, пусти широм гране,
начини ми заручници лада!
Кукавицо, рано је не буди,
нека с миром у земљи почива!’”

Коју врсту лирске песме Милић пева?

- A. јуначку
- B. сватовску
- C. религијску
- D. тужбалицу

(1 бод)

16. Која се од наведених тврдњи односи на лик епског јунака Марка Краљевића?

- A. Враћа се кући из Косовског боја.
- B. Уз Видосавину помоћ убија Момчила.
- C. Заштитник је слабих и борац је за правду.
- D. Похарани су му двори и отета му је верна љуба.

(1 бод)

17. Која је од наведених књижевних врста карактеристична за српску средњовековну књижевност?

- A. ода
- B. поема
- C. елегија
- D. похвала

(1 бод)

18. Шта у посмртном часу Симеон поручује Сави у „Житију Светог Симеона”?

- A. да воли своју браћу
- B. да напусти манастир
- C. да шири његово царство
- D. да га наследи на престолу

(1 бод)

19. Која се од наведених тврдњи односи на „Писмо Харалампију” Доситеја Обрадовића?

- A. То је аутобиографско дело.
- B. Сматра се манифестом романтизма.
- C. То је први роман српске књижевности.
- D. Садржи Доситејеве просветитељске идеје.

(1 бод)

20. За коју је епоху карактеристична употреба развијених алегоричних слика и кићеног стила?

- A. за барок
- B. за реализам
- C. за авангарду
- D. за романтизам

(1 бод)

21. Које је врсте песма „Јутутунска народна химна” Јована Јовановића Змаја?

- A. елегија
- B. љубавна
- C. сатирична
- D. родољубива

(1 бод)

22. Која се од наведених тврдњи односи на песму „Santa Maria della Salute” Лазе Костића?

- A. Песма је по врсти поема.
- B. Песма позива на отпор и победу.
- C. Лирски субјекат идеализује драгу.
- D. Лирски субјекат жали за завичајем.

(1 бод)

23. Која се од наведених тврдњи односи на „Горски вијенац” Петра Петровића Његоша?

- A. Написан је у прози.
- B. Главни лик је Вук Мићуновић.
- C. Радња се одвија уочи Ускрса.
- D. Тематизује борбу против потурица.

(1 бод)

24. У којем се веку јавља реализам у српској књижевности?

- A. у 17. веку
- B. у 18. веку
- C. у 19. веку
- D. у 20. веку

(1 бод)

25. Коју је врсту приповетке Лаза Лазаревић увео у српску књижевност?

- A. сатиричку
- B. психолошку
- C. фантастичну
- D. авантуристичку

(1 бод)

26. Која се од наведених тврдњи односи на епоху реализма у српској књижевности?

- A. Приповедач тежи субјективности.
- B. У књижевности доминирају прозне врсте.
- C. Књижевна дела идеализују политичку власт.
- D. Јунаци су припадници високог друштвеног staleжа.

(1 бод)

27. Пажљиво прочитајте одломак из романа „Зона Замфирова” Стевана Сремца:

„У дућан нико више није могао стати, зато у прво време Мане није држао ни шегрта, него је сам самцит у њему радио; пазарио је и пазио да ко шта за време пазара не придигне из дућана. У њему је пет дана радио, а шестог, у суботњи, пазарни дан, пазарио с околним сељацима и ћуркастим сељанкама и сељанчицама, које се загледају у Мана – а био је врло леп – па и не умеју одмах да кажу зашто су дошле и шта хоће!...”

Како женски ликови реагују на Мана?

- A. збуњено
- B. уплашено
- C. разнежено
- D. незаинтересовано

(1 бод)

28. Који од наведених аутора ствара у периоду српске модерне?

- A. Светозар Марковић
- B. Захарија Орфелин
- C. Бранко Радичевић
- D. Алекса Шантић

(1 бод)

29. Која се од наведених тврдњи односи на лик попа из приче „Мрачајски прото” Петра Кочића?

- A. Убио је свог пса.
- B. У срећном је браку с Ђурђијом.
- C. Мирољубив је и танкоћутан човек.
- D. Стевица је једини члан породице којег воли.

(1 бод)

30. Који књижевни часопис излази у периоду српске модерне?

- A. „Данас”
- B. „Сведочанства”
- C. „Књижевна историја”
- D. „Српски књижевни гласник”

(1 бод)

31. Пажљиво прочитајте стихове из песме „Јабланови” Јована Дучића:

„У тој мртвој ноћи пали су на воду,
Кô олово мирну, и сиву, у мраку
Јабланови само високо у зраку
Шуме, шуме чудно, и дрхћу у своду.”

Какав осетилни подражај изазивају јабланови?

- A. тактилни
- B. визуелни
- C. аудитивни
- D. олфактивни

(1 бод)

32. Које од наведених дела **није** написао Милош Црњански?

- A. „Сеобе”
- B. „Суматра”
- C. „Светковина”
- D. „Стражилово”

(1 бод)

33. На који се књижевни правац односи следећа тврдња?

Машта, сан, подсвест и њихово дејство на субјекта имају важну улогу у настанку уметничког дела, а аутоматско писање постаје писцима најважније средство.

- A. на реализам
- B. на парнасизам
- C. на класицизам
- D. на надреализам

(1 бод)

34. Када живи и ствара песник Душан Васиљев?

- A. у првој половини 19. века
- B. у другој половини 19. века
- C. у првој половини 20. века
- D. у другој половини 20. века

(1 бод)

35. Пажљиво прочитајте одломак из романа „Људи говоре” Растка Петровића:

„Докле год човек човека није видео, није разговарао са њим, док не може да га замисли; нарочито док не може да замисли да и онај други има своје, знате, децу, бриге, да је углавном срећа и несрећа расподељена подједнако праведно и неправедно по свету, можда и уме да мрзи. Али кад су за истим столом, нити може пожелети да убија, нити мрзети. Разлика у језику, у обичајима, отпада чим два човека почну да се споразумевају, макар се и не разумели. Разлика нешто значи само кад се каже: њих раздваја језик, обичаји.”

Шта произлази из међуљудске комуникације?

- A. мржња
- B. емпатија
- C. неправда
- D. љубомора

(1 бод)

36. Који је од наведених историјских догађаја приказан у роману „На Дрини ћуприја” Иве Андрића?

- A. Сеоба Срба
- B. Косовска битка
- C. Други светски рат
- D. Анексија Босне и Херцеговине

(1 бод)

37. Који од наведених романа тематизује тоталитаристички режим?

- A. Иво Андрић: „Проклета авлија”
- B. Владан Десница: „Прољећа Ивана Галеба”
- C. Добрица Ћосић: „Корени”
- D. Милош Црњански: „Сеобе”

(1 бод)

38. Где се налази главни лик романа „Прољећа Ивана Галеба” Владана Деснице?

- A. у шуми
- B. у затвору
- C. у болници
- D. у самостану

(1 бод)

39. Пажљиво прочитајте стихове песме „Балада охридским трубадурима” Бранка Миљковића:

„Мудрости, јачи ће први посустати!
Само ниткови знају шта је поезија,
Крадљивци ватре, нимало умиљати,”

Са којим се митолошким ликом упоређују песници у наведеним стиховима?

- A. са Одисејем
- B. са Прометејем
- C. са Сизифом
- D. са Танталом

(1 бод)

40. Који је филмски план примењен у сцени приказаној на фотографији?

- A. тотал
- B. крупни план
- C. средњи план
- D. амерички план

(1 бод)

II. Језик

Задаци вишеструког избора

У следећим задацима од више понуђених одговора само је **један** тачан.
Тачне одговоре треба да означите знаком X на листу за одговоре.
Тачан одговор доноси један бод.

41. Која је од наведених реченица написана у складу с правописном нормом?

- A. Вук Карацић је рођен 6. XI 1787. године.
- B. Вук Карацић је рођен 6. XI. 1787. године.
- C. Вук Карацић је рођен 6 новембра 1787. године.
- D. Вук Карацић је рођен 6. Новембра 1787. године.

(1 бод)

42. У којој од наведених умањеница долази до једначења по месту изговора?

- A. тигрић
- B. врапчић
- C. орашчић
- D. каменчић

(1 бод)

43. У којој се од наведених реченица јавља збирна именица?

- A. Пера има нове фармерке.
- B. Уна носи сунчане наочаре.
- C. Саша сваког дана чита новине.
- D. Они се друже откад су били деца.

(1 бод)

44. Која од наведених речи има један корен?

- A. носорог
- B. крокодил
- C. скочимиш
- D. смрдибуба

(1 бод)

45. У којој је од наведених реченица синтагма **плава боја** у функцији субјекта?

- A. Марков ранац је плаве боје.
- B. Марко има ранац плаве боје.
- C. Марко највише воли плаву боју.
- D. Плава боја је Маркова најдража боја.

(1 бод)

46. На какву се особу односи фразеологизам **стари лисац**?

- A. искусну
- B. агресивну
- C. амбициозну
- D. традиционалану

(1 бод)

47. Који од наведених дијалеката има четвороакценатски систем и седам падежа?

- A. косовско-ресавски
- B. призренско-тимочки
- C. источнохерцеговачки
- D. зетско-јужносанџачки

(1 бод)

48. Које се од наведених обележја односи на разговорни функционални стил?

- A. званичност у обраћању
- B. наглашена објективност
- C. примена стручне терминологије
- D. употреба у свакодневној комуникацији

(1 бод)

49. На којем је језику писана српска средњовековна књижевност?

- A. на прасловенском
- B. на славеносрпском
- C. на рускословенском
- D. на српкословенском

(1 бод)

50. Које је од наведених дела објављено у 18. веку?

- A.** „Славеносрпски магазин”
- B.** „Мала граматика српског језика”
- C.** „Рат за српски језик и правопис”
- D.** „Сало дебелога јера либо азбукопротрес”

(1 бод)

III. Књижевност и језик

Задачи кратког одговора

У следећим задацима одговорите кратким одговором (с једном речи, с неколико речи или једноставном реченицом).

Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.

Тачан одговор доноси један бод.

51. Како се зове понављање једног или више стихова у правилним размацама у песми?

(1 бод)

52. Пажљиво прочитајте наведене стихове:

„Вичем богу: Она је још млада!
Вичем правди: Она се још нада!
Анђелима: ви јој срца знате!
Вичем земљи: Она није за те!”

Која се врста риме јавља у наведеним стиховима?

(1 бод)

53. Како се зове најмања тематска јединица књижевног дела?

(1 бод)

54. Пажљиво прочитајте одломак из приповетке „Поварета” Симе Матавуља:

- „— А како си, mâ?
— А добро, Јурета, како си?
— А добро. А ћâ?
— А добро је и ћâ.
— А Миш?
— А добро је и Миш.”

Како се зове облик приповедања примењен у наведеном одломку?

(1 бод)

55. Којој краткој фолклорној форми припада израз „Без коре уђе, с кором изађе”?

(1 бод)

56. Пажљиво прочитајте наведену реченицу и одговорите на следећих пет питања.

Љубав, кад је искрена и дубока, лако прашта и заборавља.

56.1. До које гласовне промене долази у компаративу придева **дубок** (дубок – дубљи)?

(1 бод)

56.2. Какви су по виду глаголи **праштати** и **заборављати** из наведене реченице?

(1 бод)

56.3. Како гласи прилог у наведеној реченици?

(1 бод)

56.4. Које је врсте предикат у уметнутој зависној реченици?

(1 бод)

56.5. Како гласи антоним лексеме **дубок**?

(1 бод)

Празна страница

Празна страница

Празна страница

Празна страница